

Zitting 1974-1975

11 262

Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962

Nr. 9

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zittingen 1970-1971, 1971-1972 en 1973-1974

Nota naar aanleiding van het eindverslag

Ontvangen 23 december 1974

In antwoord op de vragen en opmerkingen, neergelegd in het eindverslag, delen de ondergetekenden het volgende mede.

Het doet de ondergetekenden genoegen dat de memorie van antwoord, waarvan de voorbereiding inderdaad langer heeft geduurd dan wenselijk was, bij de leden van de P.v.d.A.-fractie waardering heeft ontmoet.

Wat de versterking van het controle-apparaat betreft, willen de ondergetekenden, aansluitend op hetgeen zij omtrent verhoging van de personeelssterkte in de memorie van antwoord hebben opgemerkt, gaarne toezeggen er voor te zullen zorgen dat aan de door de leden van de P.v.d.A.-fractie uitgesproken verwachting wordt voldaan.

Met betrekking tot de vraag van deze leden inzake controle op het eventueel voorkomen van schadelijke nevenwerkingen bij het gebruik van toegelaten bestrijdingsmiddelen moge het volgende worden opgemerkt.

In de praktijk kunnen zich gevallen voordoen waarin de op het moment van de toelating altijd verkregen redelijke zekerheid, als bedoeld in artikel 3, eerste lid onder b, er na de toelating op een gegeven ogenblik niet meer is doordat niet voorziene ongunstige factoren zijn opgetreden. Zo kan bijvoorbeeld tijdens de fase van het gebruik aan de deugdelijkheid van het middel afbreuk worden gedaan doordat het te bestrijden organisme resistentie tegen het middel ontwikkelt. Niet voorziene schadelijke nevenwerkingen kunnen bijvoorbeeld gaan optreden wanneer de omvang van het gebruik groter wordt dan te verwachten was, alsook bij een onverwacht samenwerken van de invloed van het middel met bepaalde ecologische factoren.

Reeds jarenlang wordt dan ook vanwege de betrokken overheidsinstanties voortdurend nagegaan of de toegelaten bestrijdingsmiddelen bij gebruik blijven voldoen aan de criteria omtrent deugdelijkheid en schadelijke nevenwerkingen. Dit gebeurt veelal in samenwerking met de controlediensten en heeft reeds vele malen geleid tot maatregelen met betrekking tot de toelatingen, te weten beperking van het toepassingsgebied van een middel op grond van artikel 5, tweede lid, of intrekking van de toelating ingevolge artikel 7. De ondergetekenden menen dat deze begeleiding van toegelaten bestrijdingsmiddelen tot dusver bevredigend heeft gewerkt; zij zien dan ook geen aanleiding verandering te brengen in de wijze waarop deze wordt uitgevoerd.

Met betrekking tot de door deze leden gehandhaafde mening dat in de wet moet worden vastgelegd dat de redelijke zekerheid, bedoeld in artikel 3, eer-

ste lid, moet zijn verkregen op grond van voorafgaand onderzoek, merken de ondergetekenden op, dat zij geen overwegend bezwaar hebben tegen de bedoelde bepaling, die een bevestiging is van de bestaande – noodzakelijkerwijs toch al te volgen – gedragslijn. In de hierbij gevoegde tweede nota van wijzigingen is dan ook aan het verlangen van deze leden tegemoet gekomen.

Naar aanleiding van hetgeen deze leden opmerken omtrent het criterium 'aanvaardbaar belang' moge het volgende dienen.

Zoals in de memorie van antwoord reeds is te kennen gegeven vindt bij beoordeling van een aanvraag tot toelating een afweging plaats van het met het gebruik van het middel gediende belang tegenover de belangen die door het gebruik kunnen worden geschaad.

Om aan de suggestie van deze leden inzake een expliciete vermelding in de wet te voldoen zou niet kunnen worden volstaan met een toevoeging aan artikel 3, eerste lid onder b, van een afzonderlijk criterium, inhoudend dat het gebruik van het middel 'een aanvaardbaar belang' moet dienen. Daarmede zou immers de samenhang tussen dit criterium en dat omtrent de schadelijke nevenwerkingen niet tot uitdrukking worden gebracht, terwijl het begrip 'aanvaardbaar belang' op zich zelf beschouwd wegens de onbepaalde inhoud daarvan bij de uitvoering van de wet tot grote onzekerheden zou leiden.

Daar bedoelde leden instemmen met de bestaande praktijk, en een expliciete vermelding daarvan in de wet slechts een aanduiding zou kunnen inhouden van het bovengenoemde afwegingsaspect, dat toch reeds in de relativiteit van het begrip 'schadelijke nevenwerkingen' ligt besloten, kunnen de ondergetekenden niet inzien welke voordelen die expliciete vermelding zou hebben. Zij hebben daarom gemeend aan de suggestie van deze leden geen gevolg te moeten geven.

De ondergetekenden kunnen instemmen met de mening van genoemde leden dat er altijd een duidelijke koppeling moet bestaan tussen een bepaald bestrijdingsmiddel en zijn gebruikdoeleinden. Bij de toelating van de meeste bestrijdingsmiddelen zijn reeds op grond van artikel 5, tweede lid, voorschriften gegeven die een begrenzing van de gebruikdoeleinden inhouden. De ondergetekenden hebben dan ook geen bezwaar tegen een 'bindender formulering' van artikel 5, tweede lid, in die voege dat in de tekst tot uitdrukking wordt gebracht dat de zo juist bedoelde voorschriften *steeds* moeten worden gegeven.

Wat de overige, in het onderhavige artikellid genoemde onderwerpen betreft, zoals bij voorbeeld tijd, plaats en wijze van gebruik, hangt het telkens van de aard van het middel af of te dien aanzien voorschriften nodig zijn. Ten aanzien van die onderwerpen dient het huidige facultatieve karakter van de bepaling dan ook te worden gehandhaafd.

Bij de tweede nota van wijzigingen wordt de bepaling in de hierboven aangegeven zin aangepast.

Met betrekking tot de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie naar een beleidsplan voor onderzoek en ontwikkeling van de geïntegreerde bestrijding vestigt de eerste ondergetekende in de eerste plaats de aandacht op hetgeen ten deze vermeld werd in de memories van toelichting op de begrotingen voor 1974 en 1975 van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Voorts werden ten behoeve van de Coördinatiecommissie Geïntegreerde Bestrijding van Plagen TNO in 1972 alle lopende projecten van onderzoek, gericht op geïntegreerde bestrijding, doorgelicht door een door genoemde commissie ingestelde prioriteitenadviescommissie, mede ter ondersteuning van het toekomstige beleid ten aanzien van deze alternatieve bestrijding. Hoge prioriteit werd gegeven aan die projecten waarbij invoering in de praktijk van alternatieve bestrijdingsmethoden in betrekkelijk korte tijd verwezenlijkt zou kunnen worden.

In nauw contact met de betrokken beleidsdirecties van het Ministerie van Landbouw en Visserij wordt door de hiervoor vermelde Coördinatiecommissie onderzoek naar de mogelijkheden van geïntegreerde bestrijding in land-

en tuinbouwteelten gecoördineerd en, zodra de onderzoekresultaten zulks rechtvaardigen, de invoering van geleide of geïntegreerde bestrijdingsmaatregelen tegen plagen in land- en tuinbouwgewassen bevordert.

In 1974 werd door de Plantenziektenkundige Dienst en de Directie Agrarische Productie, Verwerking en Afzet een gezamenlijk programma van actie gestart voor invoering en bevordering van geïntegreerde of van geleide bestrijding in de praktijk. Dit programma, dat weerklank vond bij vele telers, omvat de objecten in de fruitteelt, in de groenteteelt onder glas en in de suikerbietenteelt, waarbij de onderzoekfase van geïntegreerde of alternatieve bestrijdingsmethoden zo ver is gevorderd dat voortzetting van het werk met invoering en bevordering van genoemde methoden in de praktijk mogelijk bleek.

Te verwachten is dat nog enige andere onderzoekprojecten zullen kunnen leiden tot invoering van elementen van de geïntegreerde bestrijding in de betreffende teelten.

Ten aanzien van de vraag van de leden van de S.G.P.-fractie naar de verhouding van de kosten bij gebruik van biologische bestrijdingsmethoden tegen parasieten in de groenteteelt in kassen en chemische bestrijdingsmiddelen zij vermeld dat biologische bestrijdingsmethoden toepassing vinden tegen enige parasieten in de teelt van komkommers en tomaten onder glas, echter niet tegen alle schadelijke organismen die op genoemde gewassen voorkomen.

De totale kosten van de gewasbeschermingsmaatregelen op genoemde gewassen bij gebruik van biologische methoden tegen bepaalde parasieten en gebruik van selectief werkende chemische bestrijdingsmiddelen tegen de overige schadelijke organismen waarvoor geen of nog geen biologische bestrijdingsmethoden beschikbaar zijn, zijn niet hoger dan bij toepassing van uitsluitend chemische middelen.

Het door deze leden bepleite systeem van het op de verpakkingen vermelden van minimale doseringen wordt reeds algemeen toegepast. De op een verpakking vermelde dosering (of reeks van doseringen) geeft in feite steeds de voor een goede werking minimaal noodzakelijke dosering(en) aan. In het geval dat een doseringstraject is vermeld gelden de hogere doseringen als minimaal nodig tegen de daarbij vermelde moeilijk te bestrijden organismen dan wel voor gebruik onder ongunstige omstandigheden. Ook reeds om economische redenen dient het vermelden van zo laag mogelijke doseringen steeds de voorkeur te hebben. Maximumdoseringen worden tot dusver niet aangegeven, doch het gewijzigde artikel 5, tweede lid, zal het voorschrijven daarvan mogelijk maken.

De dosering die bij een aanvraag tot toelating van een bestrijdingsmiddel door de aanvrager wordt voorgesteld wordt steeds aan een kritisch onderzoek onderworpen, niet alleen wat betreft het risico voor beschadiging van het te behandelen object door een te hoge dosering doch eveneens met betrekking tot de minimaal nog werkzame dosering.

Met betrekking tot de vraag inzake de personele en financiële voorzieningen ten behoeve van de benodigde voorlichting bij geleide bestrijding zij medegedeeld dat, zodra een verdere intensivering van onderzoek en begeleiding op het gebied van geleide en geïntegreerde bestrijding nodig wordt, zal worden zorggedragen dat de daartoe nodige mankracht en financiële middelen ter beschikking komen.

Naar aanleiding van de desbetreffende vraag van deze leden delen de ondergetekenden mede dat zij uiteraard van oordeel zijn dat het intrekken van gegeven toelatingen of verbieden van bestaande toepassingsmogelijkheden niet te overhaast moet gebeuren. Deze maatregelen worden bij voorkeur niet genomen zolang nog geen goede alternatieve middelen voorhanden zijn. Zo werden bijvoorbeeld het gebruik van DDT in de teelt van erwten en het gebruik van kwikpreparaten ter bestrijding van de schurftziekte en van kanker bij appel en peer pas verboden toen goede andere middelen beschikbaar waren.

De door genoemde leden gegeven voorbeelden vormen geen aanwijzing dat bij het onderhavige beleid niet weloverwogen te werk wordt gegaan, zoals uit het volgende moge blijken.

Tegen het gebruik van Tuzet in de teelt van cyclamen bestonden geen overwegende bezwaren; deze toepassing werd dan ook niet verboden. Er bestonden echter overwegende bezwaren tegen het gebruik van deze organische arsenicumverbinding in de fruitteelt. Voor deze sector werd het gebruik in enige ons omringende landen – in juni 1974 ook in ons land – verboden, hetgeen voor de fabrikant reeds enige jaren geleden aanleiding is geweest de produktie van het middel geheel te staken. Wat de gesignaleerde problemen voor de cyclamenkwekers betreft kan worden opgemerkt, dat dank zij een intensief onderzoek door het Proefstation voor de Bloemisterij te Aalsmeer oplossingen zijn gevonden, welke ten dele bestaan uit meer hygiënische cultuurmaatregelen en ten dele uit het gebruik van enige nieuwe fungiciden.

Wat het tweede voorbeeld van de S.G.P.-leden betreft moet worden opgemerkt, dat het effect van najaarsbespuitingen tegen de zgn. vliegende kanker op vruchtbomen steeds wisselvallig is geweest, ongeacht het gebruikte bestrijdingsmiddel; dit geldt ook voor kwikpreparaten. Experimenteel is vastgesteld, dat andere fungiciden, waaronder Topsin M., toegepast gedurende de bladvalperiode, gelijkwaardige resultaten kunnen geven als kwikpreparaten. Er bestaan overigens aanwijzingen, dat de laatste tijd minder aandacht wordt besteed aan het grondig opruimen van infectiebronnen, waardoor de infectiedruk groter lijkt te zijn geworden.

De artikelen

In verband met de door de leden van de P.v.d.A.-fractie uitgesproken twijfel over onvoorziene gevolgen van de aan artikel 1, tweede lid onder b 2, toegevoegde woorden 'en wateren waarin wordt gebaad of gezwommen' moge het volgende worden opgemerkt.

Met 'wateren waarin wordt gebaad of gezwommen' worden inderdaad bedoeld bekkens met stilstaand water, zwemgelegenheden in zanduitgravingen, gegraven recreatievijvers, spartelvijvers en soortgelijke voorzieningen waarin gezwommen c.q. gebaad wordt. Ook vennen en daarmee gelijk te stellen andere wateren waarin gebaad of gezwommen pleegt te worden zijn hieronder begrepen.

Het opnemen van dit ruime toepassingsgebied in de definitie-bepaling van artikel 1 houdt niet in dat een zodanige toepassing in alle gevallen gewenst is. Deze opneming strekt er slechts toe om aan te geven dat een voor die toepassing bestemd middel als bestrijdingsmiddel beschouwd moet worden, opdat de waarborgen die de wet onder meer ter bescherming van het milieu geeft zich in ieder geval tot dat middel uitstrekken.

Met de opvatting van deze leden, dat artikel 1, eerste lid onder c, en artikel 1, tweede lid onder b, niet goed op elkaar zijn afgestemd, zijn de ondergetekenden het eens. Bij de tweede nota van wijzigingen wordt deze onvolkomenheid opgeheven door invoeging in artikel 1, eerste lid onder c, van de woorden 'elders dan bedoeld in het tweede lid onder b'. Daarbij is van de gelegenheid gebruik gemaakt om in het tweede lid onder a en b een redactionele vereenvoudiging aan te brengen.

Inmiddels is de behoefte naar voren gekomen bij de tweede nota van wijzigingen nog een vijfde lid toe te voegen aan artikel 2. Deze nieuwe bepaling houdt in dat betrokken Minister het gebruiken en door gebruikers voorhanden hebben van *niet meer* toegelaten bestrijdingsmiddelen nog gedurende een bepaalde tijd na het einde van de toelatingstermijn kan toestaan. Aan deze bepaling liggen de volgende overwegingen ten grondslag.

Mede als gevolg van een intensieve controle doet zich in toenemende mate de vraag voor of het redelijk is dat de gebruiker, die na beëindiging van de toelating van een middel nog een hoeveelheid van dat middel heeft en deze

opgebruikt, onder alle omstandigheden strafbaar wordt gesteld, hetgeen thans principieel het geval is. De ondergetekenden menen dat men in dit verband onderscheid moet maken naar gelang van de wijze waarop beëindiging van de toelating is geschied. Is de toelating van overheidswege ingetrokken of is verlenging ervan geweigerd dan moet een verder gebruik van het middel uiteraard verhinderd worden wegens de daaraan verbonden bezwaren. Er zijn echter ook verscheidene gevallen waarin een toelating niet wordt verlengd omdat de houder van de toelating daarop geen prijs meer stelt. Bij die gevallen doet zich meermalen de situatie voor dat tegen een verlenging geen bezwaren van overheidswege zouden bestaan. In die situatie is het dan ook redelijk en verantwoord de gebruikers van het betrokken middel gedurende een bepaalde tijd de gelegenheid te geven hun resterende voorraad legaal op te gebruiken. Het nieuwe vijfde lid van artikel 2 is uitsluitend daarvoor bedoeld.

De Minister van Landbouw en Visserij,
A.P.J.M.M. van der Stee

De Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
I. Vorrink

De Staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
P.M. Hendriks

De Minister van Sociale Zaken,
J. Boersma